

09 MAART 2018

Zorginstituut Nederland

2017.01312

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Aan de Geschillencommissie van
Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ)
T.a.v. mevrouw
Postbus 291
3700 AG ZEIST

Zorginstituut Nederland
Zorg

Eekholt 4
1112 XH Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
info@zinl.nl

T +31 (0)20 797 85 55

Contactpersoon

2018011701

Datum 8 maart 2018
Betreft **Definitief** advies als bedoeld in artikel 114 Zorgverzekeringswet

Zaaknummer
2017052514

Onze referentie
2018011701

Uw referentie
G85 201701312

Uw brief van
5 maart 2018

Geachte voorzitter, commissie,

U hebt op 22 november 2017 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid Zorgverzekeringswet. Verzoeker en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van radon therapie in verband met Morbus Bechterew in Bad Hofgastein Oostenrijk.

Bij uw adviesaanvraag hebt u ons ook een kopie van het dossier gestuurd. Op 5 maart 2018 hebt u de aantekeningen van de hoorzitting en de na de hoorzitting ontvangen stukken (hierna: bijlagen) gestuurd.

In artikel B.2. van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op zorg in het buitenland omschreven. Volgens artikel A.3.2. van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering worden de inhoud en omvang van zorg bepaald door de stand van de wetenschap en praktijk. Dit komt overeen met hetgeen daarover bij en krachtens de Zorgverzekeringswet is bepaald.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoeker aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Het advies van het Zorginstituut kan dus geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Medische beoordeling

Na kennisneming van het geschil heeft het Zorginstituut dit dossier voor een medische beoordeling voorgelegd aan zijn medisch adviseur. Deze heeft de stukken bestudeerd en deelt het volgende mee.

Casus

Verzoeker heeft vergoeding gevraagd voor radontherapie in Bad Hofgastein Oostenrijk. Zij heeft de aandoening Morbus Bechterew.

Verweerder heeft de aanvraag afgewezen omdat radontherapie bij Morbus Bechterew niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk. In het geschil wordt door verzoeker geen wetenschappelijke literatuur aangeleverd, wel een brochure van Gasteiner Heilstollen en nadere toelichting vanuit Gasteiner Heilstollen. De medisch adviseur van verweerder heeft op Pubmed onderzocht of er wetenschappelijke literatuur over het effect van Radon op Morbus Bechterew te vinden is. Hij heeft deze niet kunnen vinden. De door verzoeker aangeleverde documenten kunnen verder niet als wetenschappelijke literatuur worden aangemerkt. Verweerder is dan ook van oordeel dat de radontherapie niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
8 maart 2018

Onze referentie
2018011701

Beoordeling

Verweerder geeft aan op basis van literatuuronderzoek tot de conclusie te komen dat radontherapie bij Morbus Bechterew geen behandeling is conform de stand van de wetenschap en praktijk. Er is geen wetenschappelijke literatuur gevonden. Uit het dossier blijkt echter niet met welke zoektermen verweerder heeft gezocht naar wetenschappelijke literatuur.

Een (eenvoudige) literatuursearch op 12 december 2017 in Medline (PubMed) met zoektermen ("radon"[MeSH Terms] OR "radon"[All Fields]) AND bechterew[All Fields], levert 4 artikelen op die inderdaad niet relevant zijn voor de vraag of het toepassen van radontherapie bij Morbus Bechterew (spondylitis ankylopoetica) effectief is ten opzichte van standaard behandeling:

- 1: Feldtkeller E, Hammel L, Brenneis C, Song IH, Rudwaleit M. [Advice for patients diagnosed with ankylosing spondylitis: results of a representative patient survey in Germany]. *Z Rheumatol.* 2011;70(5):431-7. German.
- 2: Becker K. Health Effects of High Radon Environments in Central Europe: Another Test for the LNT Hypothesis? *Nonlinearity Biol Toxicol Med.* 2003;1(1):3-35..
- 3: Falkenbach A, Toennemann J, Mur E. [Retained and discontinued conventional and unconventional measures by patients with Bechterew disease for modifying the course of illness]. *Z Rheumatol.* 2002;61(3):271-8. German.
- 4: Falkenbach A. [Radon therapy in Bechterew disease. Benefits and risk factors]. *Dtsch Med Wochenschr.* 2001;126(48):1379-80. German.

Een oriënterende search op 12 december 2017 in Medline (PubMed) met zoektermen:

((("radon"[MeSH Terms] OR "radon"[All Fields]) AND ("therapy"[Subheading] OR "therapy"[All Fields] OR "therapeutics"[MeSH Terms] OR "therapeutics"[All Fields])) AND ("spondylitis, ankylosing"[MeSH Terms] OR ("spondylitis"[All Fields] AND "ankylosing"[All Fields]) OR "ankylosing spondylitis"[All Fields] OR ("spondylitis"[All Fields] AND "ankylopoietica"[All Fields]) OR "spondylitis ankylopoietica"[All Fields]), levert echter 26 artikelen op:

- 1: Razumov AN, Puriga AO, Yurova OV. [The modern applications of radon therapy for the medical rehabilitation of the patients]. *Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult.* 2015;92(4):54-60. Review. Russian.
- 2: Annegret F, Thomas F. Long-term benefits of radon spa therapy in rheumatic diseases: results of the randomised, multi-centre IMuRa trial. *Rheumatol Int.* 2013;33(11):2839-50.
- 3: Feldtkeller E, Hammel L, Brenneis C, Song IH, Rudwaleit M. [Advice for patients diagnosed with ankylosing spondylitis: results of a representative patient survey in Germany]. *Z Rheumatol.* 2011;70(5):431-7. German.

- 4: Kellner H. [Radon against rheumatic diseases. How dangerous is radiation here?]. *MMW Fortschr Med.* 2009;151(15):11. German.
- 5: Nedović J, Stamenković B, Stojanović S, Stanković A, Dimić A. [Effects of natural factors of Niska Banja spa on indexes of mobility of vertebral column in patients with ankylosing spondylitis]. *Srp Arh Celok Lek.* 2009;137(3-4):175-8. Serbian.
- 6: Herold M, Lind-Albrecht G. [Radon within therapeutic strategies of ankylosing spondylitis]. *Wien Med Wochenschr.* 2008;158(7-8):209-12. Review. German.
- 7: Shehata M, Schwarzmeier JD, Hilgarth M, Demirtas D, Richter D, Hubmann R, Boeck P, Leiner G, Falkenbach A. Effect of combined spa-exercise therapy on circulating TGF-beta1 levels in patients with ankylosing spondylitis. *Wien Klin Wochenschr.* 2006;118(9-10):266-72.
- 8: Barnatskiĭ VV, Grigor'eva VD, Kaliushina EN. [Current evaluation of efficacy of radon baths of various concentrations during rehabilitation of patients with seronegative spondylarthritis]. *Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult.* 2005;(4):13-7. Russian.
- 9: Barnatskiĭ VV. [Effects of radon and peloid therapy on functional condition and quality of life in patients with seronegative spondyloarthritis]. *Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult.* 2005;(3):26-30. Russian.
- 10: Falkenbach A, Kovacs J, Franke A, Jörgens K, Ammer K. Radon therapy for the treatment of rheumatic diseases--review and meta-analysis of controlled clinical trials. *Rheumatol Int.* 2005;25(3):205-10.
- 11: Falkenbach A, Toennemann J, Mur E. [Retained and discontinued conventional and unconventional measures by patients with Bechterew disease for modifying the course of illness]. *Z Rheumatol.* 2002;61(3):271-8. German.
- 12: Falkenbach A. [Radon therapy in Bechterew disease. Benefits and risk factors]. *Dtsch Med Wochenschr.* 2001;126(48):1379-80. German.
- 13: Curda B, Luxl M, Glauninger P, Falkenbach A. [Use of conventional and unconventional therapies among patients with ankylosing spondylitis]. *Forsch Komplementarmed Klass Naturheilkd.* 2000;7(2):85-8. German.
- 14: Falkenbach A, Herold M. Unconventional medicine in Central Europe: a misuse of public health insurance? *J Altern Complement Med.* 1999;5(5):479-81.
- 15: Reinisch N, Mur E, Herold M, Dunzendorfer S, Kähler CM, Falkenbach A, Wiedermann CJ. Decrease of respiratory burst in neutrophils of patients with ankylosing spondylitis by combined radon-hyperthermia treatment. *Clin Exp Rheumatol.* 1999;17(3):335-8.
- 16: Günther R, Altmann H. [DNA-synthesis and DNA-repair in chronic rheumatism influenced by small doses of natural radioactivity (radon)]. *Z Rheumatol.* 1978;37(1-2):17-22. German.
- 17: Asalkhanov IuA. [Comparative effectiveness of the use of radon baths of concentrations 40 and 200 nCi/1 in the treatment of ankylosing spondyloarthritis]. *Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult.* 1976;(4):39-41. Russian.
- 18: Sandri B. [Therapeutic results in ankylosing spondylitis in the Gasteiner heilstollen (author's transl)]. *Wien Klin Wochenschr Suppl.* 1974;28:11-2. German.
- 19: Salmhofer H. [Therapeutic results in ankylosing spondylitis (author's transl)]. *Wien Klin Wochenschr Suppl.* 1974;28:12-5. German.
- 20: Mays CW. Cancer induction in man from internal radioactivity. *Health Phys.* 1973;25(6):585-92. Review.
- 21: Zielke VA, Just L, Schubert M, Tautenhahn B. [Objective evaluation of complex balneotherapy based on radon in ankylosing spondylitis and rheumatoid arthritis (summary index of functions)]. *Z Physiother.* 1973;25(2):113-7. German.
- 22: Zielonka E, Kolodziejczyk A. [Changes in blood serum protein fractions of patients with rheumatoid arthritis and spondyloarthritis ankylopoietica under the influence of sulphide and radon-water balneotherapy in Ladek-Zdrój]. *Przegl Lek.* 1973;30(4):375-8. Polish.
- 23: Callies R. [Aspects of differential balneotherapy in rheumatic diseases]. *Z Physiother.*

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
8 maart 2018

Onze referentie
2018011701

1971;23(6):397-409. German.

24: Günther R, Henn O. [Radon pit treatment of ankylosing spondylitis]. Verh Dtsch Ges Rheumatol. 1969;1:141-8. German.

25: Eigelsreiter H. [Neuromuscular excitation in rheumatic patients during radon inhalation therapy]. Arch Phys Ther (Leipzig). 1968;20(4):201-2. German

26: HENN O. [The combined radon-hyperthermia treatment of ankylosing spondylitis (Bechterew's disease)]. Z Rheumaforsch. 1955;14(9-10):292-6. German.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
8 maart 2018

Onze referentie
2018011701

Van deze artikelen zijn 3 mogelijk relevant voor de beoordeling of radontherapie bij Morbus Bechterew/spondylitis ankylopoetica voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk:

1: Annegret F, Thomas F. Long-term benefits of radon spa therapy in rheumatic diseases: results of the randomised, multi-centre IMuRa trial. Rheumatol Int. 2013;33(11):2839-50.

2: Herold M, Lind-Albrecht G. [Radon within therapeutic strategies of ankylosing spondylitis]. Wien Med Wochenschr. 2008;158(7-8):209-12. Review. German.

3: Falkenbach A, Kovacs J, Franke A, Jörgens K, Ammer K. Radon therapy for the treatment of rheumatic diseases--review and meta-analysis of controlled clinical trials. Rheumatol Int. 2005;25(3):205-10.

Het meest recente vergelijkende onderzoek van Annegret en al (2013) laat bij 39 patiënten met spondylitis ankylopoetica geen verschil zien in uitkomsten na 9 maanden tussen de groep die radontherapie kreeg en de controlegroep. De meta-analyse van Falkenbach (2005) vond 5 eerdere gecontroleerde studies bij patiënten met spondylitis ankylopoetica. Hieruit bleek geen eenduidig effect van het toevoegen van radon blootstelling. Het artikel van Herold (2008) is een niet-systematische review.

Radontherapie wordt gegeven in combinatie met andere behandelingen zoals fysiotherapie en hydrotherapie. Het is op grond van bovenstaande literatuur niet aangetoond dat radontherapie een toegevoegd effect heeft op de combinatie van interventies.

Conclusie voorlopig advies

Het Zorginstituut kan zich vinden in de conclusie van verweerder dat radontherapie bij Morbus Bechterew/spondylitis ankylopoetica niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk.

Naar aanleiding van de aantekeningen van de hoorzitting en bijlagen

Door verzoekster zijn aanvullende verwijzingen naar artikelen aangeleverd. Deze aanvullende informatie is door een medisch adviseur van verweerder beoordeeld. Deze concludeerde dat de aangeleverde stukken geen informatie bevatten die de conclusie doet wijzigen.

Het Zorginstituut kan zich vinden in de analyse van verweerder. De aanvullende informatie geeft geen reden om het standpunt dat radontherapie bij M. Bechterew/SA niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk te wijzigen.

Het advies

Het Zorginstituut heeft kennisgenomen van de stukken en beoordeeld of verweerder terecht het gevraagde heeft afgewezen. Gelet op het bovenstaande adviseert het Zorginstituut tot afwijzing van het verzoek.

Hoogachtend,

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
8 maart 2018

Onze referentie
2018011701

29 DEC. 2017

Zorginstituut Nederland

2017.01312

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Aan de Geschillencommissie van
Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ)
T.a.v. mevrouw
Postbus 291
3700 AG ZEIST

Zorginstituut Nederland
Zorg

Eekholt 4
1112 XH Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
info@zinl.nl

T +31 (0)20 797 85 55

Directie

2017058245

Datum 28 december 2017
Betreft Advies als bedoeld in artikel 114 Zorgverzekeringswet

Zaaknummer
2017052514

Onze referentie
2017058245

Uw referentie
G47 201701312

Uw brief van
22 november 2017

Geachte voorzitter, commissie,

U hebt op 22 november 2017 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid Zorgverzekeringswet. Verzoeker en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van radon therapie in verband met Morbus Bechterew in Bad Hofgastein Oostenrijk.

Bij uw adviesaanvraag hebt u ons ook een kopie van het dossier gestuurd, maar een verslag van de hoorzitting ontbreekt nog. Het Zorginstituut brengt daarom een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In artikel B.2. van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op zorg in het buitenland omschreven. Volgens artikel A.3.2. van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering worden de inhoud en omvang van zorg bepaald door de stand van de wetenschap en praktijk. Dit komt overeen met hetgeen daarover bij en krachtens de Zorgverzekeringswet is bepaald.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoeker aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Het advies van het Zorginstituut kan dus geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Medische beoordeling

Na kennisneming van het geschil heeft het Zorginstituut dit dossier voor een medische beoordeling voorgelegd aan zijn medisch adviseur. Deze heeft de stukken bestudeerd en deelt het volgende mee.

Casus

Verzoeker heeft vergoeding gevraagd voor radontherapie in Bad Hofgastein Oostenrijk. Zij heeft de aandoening Morbus Bechterew.

Verweerder heeft de aanvraag afgewezen omdat radontherapie bij Morbus Bechterew niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk. In het geschil wordt door verzoeker geen wetenschappelijke literatuur aangeleverd, wel een brochure van Gasteiner Heilstollen en nadere toelichting vanuit Gasteiner Heilstollen. De medisch adviseur van verweerder heeft op Pubmed onderzocht of er wetenschappelijke literatuur over het effect van Radon op Morbus Bechterew te vinden is. Hij heeft deze niet kunnen vinden. De door verzoeker aangeleverde documenten kunnen verder niet als wetenschappelijke literatuur worden aangemerkt. Verweerder is dan ook van oordeel dat de radontherapie niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk.

Beoordeling

Verweerder geeft aan op basis van literatuuronderzoek tot de conclusie te komen dat radontherapie bij Morbus Bechterew geen behandeling is conform de stand van de wetenschap en praktijk. Er is geen wetenschappelijke literatuur gevonden. Uit het dossier blijkt echter niet met welke zoektermen verweerder heeft gezocht naar wetenschappelijke literatuur.

Een (eenvoudige) literatuursearch op 12 december 2017 in Medline (PubMed) met zoektermen ("radon"[MeSH Terms] OR "radon"[All Fields]) AND bechterew[All Fields], levert 4 artikelen op die inderdaad niet relevant zijn voor de vraag of het toepassen van radontherapie bij Morbus Bechterew (spondylitis ankylopoetica) effectief is ten opzichte van standaard behandeling:

- 1: Feldtkeller E, Hammel L, Brenneis C, Song IH, Rudwaleit M. [Advice for patients diagnosed with ankylosing spondylitis: results of a representative patient survey in Germany]. Z Rheumatol. 2011;70(5):431-7. German.
- 2: Becker K. Health Effects of High Radon Environments in Central Europe: Another Test for the LNT Hypothesis? Nonlinearity Biol Toxicol Med. 2003;1(1):3-35..
- 3: Falkenbach A, Toennemann J, Mur E. [Retained and discontinued conventional and unconventional measures by patients with Bechterew disease for modifying the course of illness]. Z Rheumatol. 2002;61(3):271-8. German.
- 4: Falkenbach A. [Radon therapy in Bechterew disease. Benefits and risk factors]. Dtsch Med Wochenschr. 2001;126(48):1379-80. German.

Een oriënterende search op 12 december 2017 in Medline (PubMed) met zoektermen:

((("radon"[MeSH Terms] OR "radon"[All Fields]) AND ("therapy"[Subheading] OR "therapy"[All Fields] OR "therapeutics"[MeSH Terms] OR "therapeutics"[All Fields])) AND ("spondylitis, ankylosing"[MeSH Terms] OR ("spondylitis"[All Fields] AND "ankylosing"[All Fields]) OR "ankylosing spondylitis"[All Fields] OR ("spondylitis"[All Fields] AND "ankylopoietica"[All Fields]) OR "spondylitis ankylopoietica"[All Fields])), levert echter 26 artikelen op:

- 1: Razumov AN, Puriga AO, Yurova OV. [The modern applications of radon therapy for the medical rehabilitation of the patients]. Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult. 2015;92(4):54-60. Review. Russian.
- 2: Annegret F, Thomas F. Long-term benefits of radon spa therapy in rheumatic diseases:

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
28 december 2017

Onze referentie
2017058245

- results of the randomised, multi-centre IMuRa trial. *Rheumatol Int.* 2013;33(11):2839-50.
- 3: Feldtkeller E, Hammel L, Brenneis C, Song IH, Rudwaleit M. [Advice for patients diagnosed with ankylosing spondylitis: results of a representative patient survey in Germany]. *Z Rheumatol.* 2011;70(5):431-7. German.
- 4: Kellner H. [Radon against rheumatic diseases. How dangerous is radiation here?]. *MMW Fortschr Med.* 2009;151(15):11. German.
- 5: Nedović J, Stamenković B, Stojanović S, Stanković A, Dimić A. [Effects of natural factors of Niska Banja spa on indexes of mobility of vertebral column in patients with ankylosing spondylitis]. *Srp Arh Celok Lek.* 2009;137(3-4):175-8. Serbian.
- 6: Herold M, Lind-Albrecht G. [Radon within therapeutic strategies of ankylosing spondylitis]. *Wien Med Wochenschr.* 2008;158(7-8):209-12. Review. German.
- 7: Shehata M, Schwarzmeier JD, Hilgarth M, Demirtas D, Richter D, Hubmann R, Boeck P, Leiner G, Falkenbach A. Effect of combined spa-exercise therapy on circulating TGF-beta1 levels in patients with ankylosing spondylitis. *Wien Klin Wochenschr.* 2006;118(9-10):266-72.
- 8: Barnatskii VV, Grigor'eva VD, Kaliushina EN. [Current evaluation of efficacy of radon baths of various concentrations during rehabilitation of patients with seronegative spondylarthritis]. *Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult.* 2005;(4):13-7. Russian.
- 9: Barnatskii VV. [Effects of radon and peloid therapy on functional condition and quality of life in patients with seronegative spondyloarthritis]. *Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult.* 2005;(3):26-30. Russian.
- 10: Falkenbach A, Kovacs J, Franke A, Jörgens K, Ammer K. Radon therapy for the treatment of rheumatic diseases--review and meta-analysis of controlled clinical trials. *Rheumatol Int.* 2005;25(3):205-10.
- 11: Falkenbach A, Toennemann J, Mur E. [Retained and discontinued conventional and unconventional measures by patients with Bechterew disease for modifying the course of illness]. *Z Rheumatol.* 2002;61(3):271-8. German.
- 12: Falkenbach A. [Radon therapy in Bechterew disease. Benefits and risk factors]. *Dtsch Med Wochenschr.* 2001;126(48):1379-80. German.
- 13: Curda B, Luxl M, Glauninger P, Falkenbach A. [Use of conventional and unconventional therapies among patients with ankylosing spondylitis]. *Forsch Komplementarmed Klass Naturheilkd.* 2000;7(2):85-8. German.
- 14: Falkenbach A, Herold M. Unconventional medicine in Central Europe: a misuse of public health insurance? *J Altern Complement Med.* 1999;5(5):479-81.
- 15: Reinisch N, Mur E, Herold M, Duzendorfer S, Kähler CM, Falkenbach A, Wiedermann CJ. Decrease of respiratory burst in neutrophils of patients with ankylosing spondylitis by combined radon-hyperthermia treatment. *Clin Exp Rheumatol.* 1999;17(3):335-8.
- 16: Günther R, Altmann H. [DNA-synthesis and DNA-repair in chronic rheumatism influenced by small doses of natural radioactivity (radon)]. *Z Rheumatol.* 1978;37(1-2):17-22. German.
- 17: Asalkhanov IuA. [Comparative effectiveness of the use of radon baths of concentrations 40 and 200 nCi/1 in the treatment of ankylosing spondyloarthritis]. *Vopr Kurortol Fizioter Lech Fiz Kult.* 1976;(4):39-41. Russian.
- 18: Sandri B. [Therapeutic results in ankylosing spondylitis in the Gasteiner heilstollen (author's transl)]. *Wien Klin Wochenschr Suppl.* 1974;28:11-2. German.
- 19: Salmhofer H. [Therapeutic results in ankylosing spondylitis (author's transl)]. *Wien Klin Wochenschr Suppl.* 1974;28:12-5. German.
- 20: Mays CW. Cancer induction in man from internal radioactivity. *Health Phys.* 1973;25(6):585-92. Review.
- 21: Zielke VA, Just L, Schubert M, Tautenhahn B. [Objective evaluation of complex balneotherapy based on radon in ankylosing spondylitis and rheumatoid arthritis (summary index of functions)]. *Z Physiother.* 1973;25(2):113-7. German.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
28 december 2017

Onze referentie
2017058245

- 22: Zielonka E, Kolodziejczyk A. [Changes in blood serum protein fractions of patients with rheumatoid arthritis and spondyloarthritis ankylopoietica under the influence of sulphide and radon-water balneotherapy in Ladek-Zdrój]. Przegł Lek. 1973;30(4):375-8. Polish.
- 23: Callies R. [Aspects of differential balneotherapy in rheumatic diseases]. Z Physiother. 1971;23(6):397-409. German.
- 24: Günther R, Henn O. [Radon pit treatment of ankylosing spondylitis]. Verh Dtsch Ges Rheumatol. 1969;1:141-8. German.
- 25: Eigelsreiter H. [Neuromuscular excitation in rheumatic patients during radon inhalation therapy]. Arch Phys Ther (Leipz). 1968;20(4):201-2. German
- 26: HENN O. [The combined radon-hyperthermia treatment of ankylosing spondylitis (Bechterew's disease)]. Z Rheumaforsch. 1955;14(9-10):292-6. German.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
28 december 2017

Onze referentie
2017058245

Van deze artikelen zijn 3 mogelijk relevant voor de beoordeling of radontherapie bij Morbus Bechterew/spondylitis ankylopoetica voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk:

- 1: Annegret F, Thomas F. Long-term benefits of radon spa therapy in rheumatic diseases: results of the randomised, multi-centre IMuRa trial. Rheumatol Int. 2013;33(11):2839-50.
- 2: Herold M, Lind-Albrecht G. [Radon within therapeutic strategies of ankylosing spondylitis]. Wien Med Wochenschr. 2008;158(7-8):209-12. Review. German.
- 3: Falkenbach A, Kovacs J, Franke A, Jörgens K, Ammer K. Radon therapy for the treatment of rheumatic diseases--review and meta-analysis of controlled clinical trials. Rheumatol Int. 2005;25(3):205-10.

Het meest recente vergelijkende onderzoek van Annegret en al (2013) laat bij 39 patiënten met spondylitis ankylopoetica geen verschil zien in uitkomsten na 9 maanden tussen de groep die radontherapie kreeg en de controlegroep. De meta-analyse van Falkenbach (2005) vond 5 eerdere gecontroleerde studies bij patiënten met spondylitis ankylopoetica. Hieruit bleek geen eenduidig effect van het toevoegen van radon blootstelling. Het artikel van Herold (2008) is een niet-systematische review.

Radontherapie wordt gegeven in combinatie met andere behandelingen zoals fysiotherapie en hydrotherapie. Het is op grond van bovenstaande literatuur niet aangetoond dat radontherapie een toegevoegd effect heeft op de combinatie van interventies.

Conclusie

Het Zorginstituut kan zich vinden in de conclusie van verweerder dat radontherapie bij Morbus Bechterew/spondylitis ankylopoetica niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk.

Het advies

Het Zorginstituut heeft kennisgenomen van de stukken en beoordeeld of verweerder terecht het gevraagde heeft afgewezen. Gelet op het bovenstaande adviseert het Zorginstituut tot afwijzing van het verzoek.

Hoogachtend,

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
28 december 2017

Onze referentie
2017058245